

УДК
677.075.4

Тетяна ДЗИКОВИЧ, Зоя ХАРЧЕНКО,
Людмила ГАЛАВСЬКА
Київський національний університет технологій та дизайну,
Україна

АНАЛІЗ СИМВОЛУ «ДЕРЕВО ЖИТТЯ» НА УКРАЇНСЬКИХ РУШНИКАХ

Мета. Дослідження елементів орнаменту «Дерево життя» на українських рушниках та трансформація у ході дизайн-проектування сучасних текстильних об'єктів.

Ключові слова: орнамент, український рушник, символи, трансформація, дизайн-проектування текстильних об'єктів

Постановка завдання. Різноманітні орнаменти українських народних рушників є невичерпним джерелом для дизайн-проектування текстильних об'єктів, зокрема їх відтворення на трикотажних полотнах, що використовуються для виготовлення сучасних предметів інтер'єру та одягу. Тому питання трансформації, стилізації, розробки рапортів для програмування та виготовлення на сучасному плосков'язальному обладнанні трикотажу аутентичних орнаментів є актуальним і потребує ретельного аналізу.

Методи досліджень. У роботі використовуються візуально-аналітичний, системно-інформаційний та метод аналізу і синтезу.

Результати досліджень. Образ символу «Дерево життя» виник в епоху пізнього палеоліту й зберігся до наших днів в традиційних народних орнаментах і фольклорі [1]. Цей образ символізує широкий аспект реалій буття – від структури самого Всесвіту, родової спільноти (дерево роду) до людини (дерево добра і зла). До того ж, «Дерево життя» виступає своєрідним містком поміж землею і небом, вісью світу, сферами людей і богів, матерією і духом [2]. У структурі дерева закладені три світи: небесний (майбутнє, верховіття), земний (сьогодення, стовбур) та підземний (минуле, коріння). Кожний рівень представлений відповідними вишитими візерунками: орнітоморфними, зооморфними та антропоморфними фігурами (табл.1). Символ «Дерево життя» приймає форму у вигляді явіра, верби, дуба, берези, яблуні, груші, дерева-квітки, дерева-вазона, дерева-

чаші, або кубку барокового стилю, горщика малих розмірів, прямокутної або трикутної форми.

Таблиця 1 – Елементи орнаменту, що складають символ «Дерево життя»

Елементи візерунку	Значення	Рзтащування
квіти	символ живих, людські життя, сьогодення, розвиток	гілки, стовбур
тройанди	5 пелюсток-мовчання, 6-рівновага і щастя, 7 –святість довершеність, 8-вічне життя і благодать	гілки, стовбур
пуп'янки квітів	народження, розвиток і безперервність життя	крона
бруньки квітів	майбутні покоління	верхня частина дерева
лілії	символ дівочих чар, чистоти	гілки, стовбур
плоди	минуле, людські діяння	гілки, стовбур
зелений листок	безперервність життя	гілки, стовбур
ореоли	символ енергії, що готує до народження	верхня частина дерева
птахи на дереві	творці світу, охоронці, символ світової душі (духовний, тонкий світ)	вершечок дерева
птахи	померлі душі	поряд з деревом
тварини, (олені, коні, інколи люди)	уособлюють світ земного царства	крона
павич	сонячна енергія розвитку, птах сімейного щастя	по обидва боки чаші, поряд вазону
змії, плазуни, риби	підземний світ	коріння

На сьогодні, відомий досвід трикотажних підприємств ПрАТ «Софія» та ТОВ «Дім моди «РІТО» щодо популяризації українських народних орнаментів у верхніх трикотажних виробах шляхом їх стилізації та трансформації.

Висновок. Таким чином, для розширення асортименту текстильних об'єктів, зокрема трикотажних, пропонується використовувати українські орнаменти з давнім символом «Дерево життя».

Література

1. Причепій Є. Символ дерева в первісній культурі та орнаментах: структури та сакральні числа в композиціях дерева / Є. Причепій, О. Причепій // Культурологічна думка. - 2012. - № 5. - С. 67-81.
2. Наулко В.І., Артюх Л.Ф., Горленко В.Ф. та ін. Культура і побут населення України /В.І Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.